

Séták a Belvárosban

A Váci utca és vidéke

Amikor a Duna fölött ismét felvillant az Erzsébet-híd galambszürke íve, amikor a város szívébe nyílló fénytengely felébredt a hídatvas előtt álmatag csöndbe és félhomályba merült Belvárost, amikor a nagy gonddal és még nagyobb költséggel újjáépített paloták arany homlokdiszei alatt felragyogtak az új üzlet-sorok, Budapest minden ájtatos hívője, rajongó szerelme-se és szenvedélyes polgára felkiáltott:

— Világváros lettünk!...

A varázslatos látvány azóta sem fakult, inkább kiteljesedett és gazdagodott — így a Belvárosi Kávéház ünnepélyes és meghitt csillogásával — s az ember kedvet kapott a kószáláshoz a sétauttá avatott Váci utcában, ám, a kószáló embert avval a rossz tulajdonsággal verte meg a sors, hogy a fény-nyel együtt árnyékot is lát, a kaprázat mögött a pongyola valót, a Belváros szépségén a rút szeplőfoltokat. Ezek a szeplőfoltok már nem a háború sebhelyei, ezeket a gondatlanság, a lassúság szülte, az önzés és a közöny, amelyre már régen feltalálták a gyógy-szert.

Váci utcán, Váci utcán...

A kószáló ember fülében, látván a Váci utca elegáns népét és hallván a sokféle idegen nyelvű beszélgetést, apró örvényeket vet a régi dal, amely a fiatal világváros új-jongó életörömét kifejezte. A kószáló ember az Erzsébet-híd pesti hídfőjében leszáll a vilamosról s elindul a Váci utcán, Váci utcán, szabadon csatangolva úttesten és gyalogjárón, benézegetve kapuk és átjárók alá, mellékutcákba és terekre. Nyomban az első lépéseknél, a Klotild-palota Váci utcai frontján megállítja egy vastag porréteggel borított kirakat, benne hulladékanyag. Nehezen bár, de ki lehet venni a kirakatban rejlő táblát:

»Díafilm Vállalat 1965. április 30-án elköltöztött a Tanács krt. 3. szám alá.«

Ennek éppen hat hete.

A Haris közben, amelyet huszonöt évvel ezelőtt még minden évben egy napra lezárt a tulajdonos család, az első házban vaksi üzlethelyiség, kirakatát csomagolópapír ívek védik az avatatlan tekintettől s mögötte asszonyok varrnak. A szomszédból ismeretlen helyre költözött festő- és tisztítóüzlet kirakatában villanymotorok, deszkák, por és piszok. A Haris köz 6. számú házban az Alami Fuvarozási és Kordélyos Vállalat központja. Az ékszerbolt és a nagyvárosi Állami Fodrászat közt vaksi bolthelyiség, ajtaján kézzel írott papírtábla: — »Norma.«

Haris köz 4. A Fővárosi Ora és Ékszeripari Vállalat műhelye és raktára, elhanyagolt kirakat, rozsdás kirakatvédő hálók, porszínű ablakok. Az óráról és az ékszerről az embernek a fémek hűvös ragyogása és az ékkövek sziporkázó, meleg tüze jut az eszébe. A Párisi utca 2. szám alatt az Ora és Ékszerkereskedelmi Vállalat kisóra raktára négykirakatos üzlethelyiséget foglal el, ezek a kirakatok azonban régen elfelejtették a ragyogást. Öt lépéssel távolabb s húsz lépésre a Váci utcától izléstelen fűzőld portál mögött fodrászat. A kirakati tábla szövegét szó szerint leírom:

»Engels téri női fodrászat 15. fiók dolgozói itt üzemelnek.«

Komor átjárók

A Párisi utcában díszlik a Sapka és Kalap Ktsz három üzletből összevont kombinátja, falusias portálokkal, furnírelmezzel takart kirakatokkal és délben is lehúzott rácsokkal. Tiszteletemet teszsem a főpostával szemben nyíló és a Párisi utcára vezető átjáróudvarban, amelyben üzletek vannak. A legtöbb kirakat üres, a járdát mész és téglá borítja. Egy kirakatban papírtábla: — »Öv, gomb, csatt.« Más semmi.

A kószáló embernek csöndesen sajogni kezd a szíve, mert eszébe jutnak a prágai Vencel térről nyíló, ragyogó boltokkal behálózott híres passzázok. Itt egy lélek sem jár, csak egy gyanakvó segédházfelügyelő sündörög oda és unottan megkérdezi:

— Tetszik valami?

— Nem — mondom —, semmi sem tetszik...

Visszaballagok a Váci utcába és befordulok a Régiposta utcába, irány a Duna. A saroképületet, az Aranykéz utcáig a Mélyépítési Tervező Iroda hivatalai foglalják el. A kirakatokat védő függönyök mögött legalább néhány virág.

Régiposta utca 7—9. Megdöbentő látvány. A vedlett udvarba vezető nyílt bejáratban rozoga boltocskák, összetakolt bódék. A kép — ötven méterre a Dunna Szállótól — a régi Teleki tér hangulatát idézi.

Régiposta utca 5. Két modern üzlethelyiséget foglal el a Könnyűipari Tervező Iroda kalorikus részlege, a saroküzleteket az OTH könyvtári részlege. A fako ablakok mögött egyetlen magányos dolgozó körmöl. A Régiposta és Galamb utca sarkán, a város egyik legszebb bérpalotájában, két utcai fronton nem kevesebb, mint tíz üzlethelyiséget foglal el a Háziipari Export Szövetkezet. Irodák, raktárak, csomagoló helyiségek. A Galamb utca 7. alatt bemázolt kirakatüvegre valaki ezt a titokzatos szót karcolta: »Skyro«... Mellette üres, porban fuldokló üzlethelyiség ásitózik. Mint ha olyan panaszokat hallottunk volna, hogy kevés az üzlethelyiség?

Iroda iroda hátán

Váci utca 10.

Elhanyagolt kapualj vezet a kopott udvarba. A kapu alatt néhány kirakat, az udvarban csüngő, harsány cégtáblák, mint valahol délen. Pest közepén egy palermói sikátor hangulata.

A Bartók Terem — tudjuk — átépítés alatt áll, mégis vigasztalan látvány a belülről bedeszkázott, kívülről ráccsal védett bejárat, a portálon vastag porral borított plakátvitrinek, amelyekben a napszitta nyomtatvány a Vígyszínház 1964 szeptemberi műsorát hirdeti. A Türr István utca sarkán hatalmas helyet foglal el az EM Ipari és Mezőgazdasági Tervező Vállalat. Tudom, fontos vállalat, nagy vállalat, de hadd emlékeztessenem a gondnokát arra, hogy az ablakmosást körülbelül a táblaüveggel egyidőben feltalálták. Türr István utca 8. alatt szép, régi, elegáns üzlethelyiségben a Magyar Beruházási Bank postáátvétele működik, ajtajában csöndesen rozsdásodik egy halom tejesüveg-rekesz.

A Kristóf téren a Fővárosi Ruhanemű Javító Vállalat foglal el tekintélyes üzlethelyiséget olyan portállal, amely vidéki városkában is szemet szúrna a látogatónak. Semmi-vel sem képvisel magasabb esztétikai színvonalat a Fővárosi Szörmefeldolgozó és Javító Vállalat, amely hevenyészett táblácskán közli, hogy árusítás itt nincs, nehogy ebben a patinás üzleti negyedben valaki ezüstrókat akarjon vásárolni. A külföldieket is tájékoztatja a vállalat, kiírván a kirakatba, hogy »Centralbüro« és »Magazin«. Szemkőzt a MAVTRANS foglal el kétkirakatos üzlethelyiséget.

A Bécsi utca egyik sarkán a Könnyűipari Tervező Iroda egy egész áruház terjedelmét benépesíti asztalokkal, székekkel, kartotékdobozokkal, rajzasztalokkal és irattartókkal. Szomszédjában a Jelmezkiölcsönző farsangi díszai ácsorognak a kirakatban. Valahogy nem tud felderíteni a viaszból mintázott Piroska, a rokokó pár és magyar pruszlik sem.

Petőfi Sándor utca

Ami a Váci utcában és közvetlen vidékén fel-feltűnedező szeplő, az a Petőfi Sándor utcában már súlyos szépséghiba. A Martinelli tér sarkán a földszintes »üzletház« megérett a bontásra. Itt már csak a csákány segít.

Petőfi Sándor utca 14. A benyílóban bemázolt kirakatok, a Cipőbolt Petőfi Sándor utcai frontja újabb keletű piszokkal borítva. Kirakatában jókora nyaláb szalma, közte lámpaburák rejtőznek. A Párisi utca folytatásában az Alkalmi Áruk Háza központi raktára, az Ora és Ékszer ezüstfelvásárló boltja, dekorációs részlege.

A Pilvax köz azután főbe kó-

lint. A történelmi kávéház és étterem üzletsorával szemben valami ásatag, kietlen, sivár tájkép. Vastag szennnyel borított kirakati táblák mögött mellmagasságig érő téglafal, azon túl pislogó lámpák s néhány elmosódó árnyék. Az EM 31. Állami Építőipari Vállalat bérlelt számolása, Sztk-csoportja és munkakerőfelvételi részlege. Vajon hány ács, kőműves, segédmunkás téved erre, hogy munkát keressen s miféle örömet jelenthet a munka ebben a sötét hodályban?

A kószáló ember kedvesgetten ödöng tovább a Petőfi Sándor utcában. Néhány lépésre a Felszabadulás tér tágasságától, úde rendjétől, lüktető forgalmától megállít egy üzlet, amelyben cipőket árulnak. A cipők szépek, az üzlet nem szép, az üzletnek egyáltalán nincs cégtáblája, csak egy tenyérnyi felirata a kirakatban, amely tudunkra adja, hogy ez az »Elite Cipő Ktsz« boltja. A portál üres, egyik felét deszkaládák anyagával hevenyészve befoltózták. Ilyesmit 1945 májusában láttunk utoljára.

A Kossuth Lajos utca sarkán lélegzetet vesz a kószáló ember. A látvány itt valóban világvárosi, az embert büszkeségre ingerli s szűk körben folytatva a kószálást, arra a meggyőződésre vezeti, hogy lehetne ezt másképpen is csinálni. Mert ott van a Curia utcában a hajdani Kispiszkos vendéglő helyisége, amely koránt sem volt kicsiny és piszkos, csak amolyan kopottas, de jószagú és kényelmes söröző. A Kispiszkos helyiségében most a Fővárosi Autóbusz Üzem irodái működnek. A kirakattáblák ragyogó tiszták, kellemes zöld függönyök s azok mögött korszerű világítás.

A Szabadsajtó útján a villany és gáz »hivatala«, a közüzemi díjbeszedő, amit szintén el tudnók másutt is képzelni, kulturált s az egységes képhez simuló, tiszta intézmény. A tisztaság, a rend, az izlés nem kerül milliókba, viszont a Belváros felújítása nehéz milliókba került. A szeplőket egy kis jóakarattal le lehet vakarni.

A kószáló ember ezzel befejezte első belvárosi sétáját és nyugtalanul hazament. Szeretne hamarosan ismét az írógéphez ülni és arról beszámolni, hogy a Belvárosban is megtörtént a nagytakarítás.

Mint a budai Várban.

Bartók Géza